

Nakrar hugleiðingar eftir 8. mars 1990

Altjóða kvinnudagurinn 8. mars varð í ár hildin í Havn við fyrilestrum og sjónleiki. Tær, sum skipaðu fyrri, høvdu í ár fingið danskan teolog Lene Sjørup at halda fyrilestrar, og norsku leikkvinnuna Juni Dahr at framföra leik um Jeanne d'Arc.

Lene Sjørup minti á, at tað í ár eru 80 ár, síðan 8. mars varð lýstur at vera altjóða kvinnudagur. Í Føroyum er síðurin at gera nakað burtur úr hesum degi 14 ára gamal; tó eru ár farin burtur ímillum, tá eingi tiltøk hava verið. 14 ár, tað er eitt stutt tíðarskeið, men tó so, onkrar broytingar eru at siggja við at lita aftur um bak — bæði í vestur-europeiskari kvinnurøslu sum heild og her hjá okkum.

Vit minnst tey fyrstu 8. mars tiltøkini í 70-árunum: krøvini vóru itøkilig og tiltøkini áleypandi, fingi aftursvar í fjølmóðunum. Kravgongur við skeltum og mótmælissfundir — serliga við ymskum sosialpolitiskum krøvum, krav um javnrætt í øllum samfelagsviðurskiftum o.s.fr. Onnur ár varð meira roynt at gera 8. mars til ein stuttligan dag við sang, kvøldsetu og skemti av ymsum slag. Og vit hava eisini dømi um tey meira patetisku 8. mars-tiltøkini við

lovsongi um »kvinnulig virði« og kvinnumentan.

Fyrilestrar í Mettustovu og Norðurlandahúsinum

Í ár var høvuðsroðarin sum sagt Lene Sjørup. Í fyrsta fyrilestrinum fór hon okkum við stórar ferð gjøgnum tíðirnar frá 6000 f. Kr. til nútíð og visti á, hvussu átrúnaður gjøgnum öldirnar hevur verið stýrdur av menniskjunnar krøvum um at finna svar til eksistensiellar spurningar, sum hava lúkað á, alt eftir hvussu samfelags- og náttúrutreytirnar hava verið. Tá ið hon kom fram til okkara tíð, tosaði hon nógv um tað dæpru framtíðarmynd, sum Brundtland-rapportin lýsir so gjølla og trúliga. Ein niðurstøða var, at tann rationalitetur, sum vit hava sett so stórt álít til tær seinastu öldirnar, hevur fært okkum út í óføri, og tí var vert at royna at finna nýggjar leiðir, har eisini átrúnaðurin fekk ein stórri og tíðarhóskandi lut, sum kundi beina hugburðin móti tí meira livsarveitandi.

Seinni fyrilestrin var um gandakellingar, og hvussu ymsir granskara úr ymsum sjónarhornum hava roynt at kanna, hvørjar áskoðanir lógu

aftan fyrri jagstran og pinning av gandakellingum í miðöld og fram í 19. öld. Kanska var bitin ov stórur, sum hon legði fyrri okkum at gloypa, ella hon fór ov lætt um, tí serliga seinasti parturin (um livfroðiligar/vistfroðiligar teoirir) molnaði burtur — eg fekk ið hvussu er onga trúliga mynd av, hvussu hetta varð hildið at hanga saman í skiftandi tíðum.

Ein viðmerking frá áskoðarunum var, at í Føroyum høvdu gandakallar verið høgt í metum, men gandakellingar hildnar at vera óndar. Men sum við so nógvum her hjá okkum — eingin hevur kannað tað til litar. Onkur fær kanska hug at royna, at tað hevur verið so. Okkum nýtist ikki at fara so langt aftur í tíðina — munnu ikki bæði menn og konur vera til í dag, sum verða søgd at duga gand?

Hvat skulu vit brúka 8. mars til?

Henda spurningur man 8. mars-bólkurin eisini hava sett sær, tá ið tær skuldu reika fyrri hesum tiltøkum. Sosialar rørsur sum kvinnurøsla og friðar-rørsla hava avmarkaða livitíð, so dovnar megin, vápni verða óhætt, og nýggj skulu til at loysa spurningar, sum mest leika á.

Lene Sjørup umboðar eitt rák, sum víðkar sjónarringin hjá teimum ítøkiligum kvinnumálunum í 1970- og 1980-árunum, og leggur meira dent á, at kvinnur eisini eru partar av og hava ábyrgd av okkara alheims samfelag. Sjálvsálit er komið í staðin fyrri sjálvrós og gremjingar um kúging, tó at onkrir lepar hanga eftir, treyðugt so, og tað kendist sum ein fortíðarleivd, tá ið hon kryddaði fyrilestrin við at gera gjøldur burtur úr mannfolki, ella tá ið samkoman varð boðin »vælkomin allar«, hóast har sótu nakrir menn eisini. Jú, eg skilji, nú skuldu teir fáa at vita, hvussu tað følist at vera í tí støðu, vit kenna so væl, tá ið tann talandi vendir sær til fjøldina sum »tit allir«. Men er rætta svarið til mannchauenismu kvinnuchauenisma enn í dag?

Kvinnurøslan og hennara mál eru dovnad, tó ikki deyð. Men enn er tað ein leiting eftir nýggjum strategium. Um uppskotið hjá Lene Sjørup, at dyrka religjøsar upplivingar og spinna ein enda burtur úr tí, eru tað rætta ikastið, eri eg í iva um, tað kann so lætt enda í mystikki og sjálvsdyrkan, og so er líka vitt sum sitt.

Elin Súsanna Jacobsen

Elin
Súsanna
Jacobsen
skrivar:

SKRIVSTOVUSTÓLAR

Fyrirreytin fyrri kropsliga og sálarliga vælveru er at sita væl.

Vit sita øll á ymskan hátt. Tí er ikki líkamikið hvørjum stóli vit sita á. Tey flestu merkja til ryggpinu av og á — onnur gerast troytt longu áðrenn dagurin er hálvliðin. Loysnina finnur tú hjá okkum. Vit hava fleiri ymsk modell frá KEVI, SIS og KINNARPS, og kunnu svara fyrri, at vit hava júst tann rætta til tín.

P/F FARODANE & CO

Telefon 11414 Telefax 17534

17 grækarismessutilboð

Millum tey 17 tilboðini í bókahandlunum í lötuni er bókin **Flekk fær eina systur**. Hon er 5. mest selda barnabók í USA.

Hon kostar
48,00 kr.

Tit ringja — vit skriva

Ringið telefon

11820

